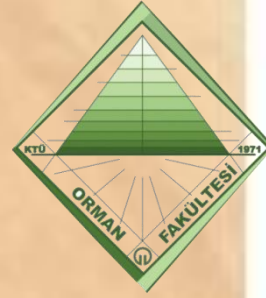

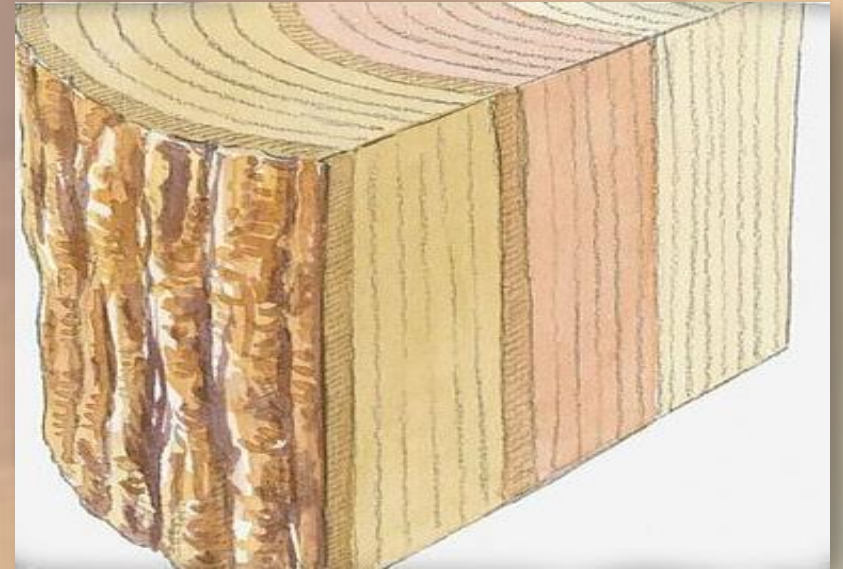

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

Orman Fakültesi Orman Mühendisliği

HASILAT BİLGİSİ

Prof. Dr. Nuray MISIR

- ✓ Bir ağacın fidan aşamasından kesim aşamasına kadar geçen süre içerisinde büyüme ögelerinde (çap, boy, göğüs yüzeyi ve hacim) meydana gelen gelişim ve artımı belirlemek amacıyla yapılan işlemler bütünüdür
- ✓ Başka bir ifade ile gövde analizi, bir ağacın büyüme ögelerinin zamana bağlı olarak değişimini vermektedir

- ✓ Eşityaşlı meşcerelerde "Polimorfik Yöntem" ile bonitetin belirlenmesi
- ✓ Değişikyaşlı meşcerelerde "ağaçların baskıdan sonraki yaş-boy ilişkisi" yardımıyla bonitetin belirlenmesi
- ✓ Ağaçların geçmiş dönemlerde baskı gördüğü dönemlerin belirlenmesi
- ✓ Bir ağacın zamana bağlı olarak büyüme ve artım ilişkilerinin belirlenmesi

➤ Arazi aşaması

- Deneme ağacının tespiti
- Kesilip devrilmesi
- Seksiyonlara ayrılması
- Enine kesitlerin alınması

➤ Ölçüm aşaması

- Ağaç yaşının belirlenmesi
- Periyot uzunluğuna karar verilmesi
- Artık yılın belirlenmesi
- Enine kesitler üzerinde ölçümlerin yapılması

➤ Büyüme ve artım ilişkilerinin ortaya konması

- Boylanma eğrisi
- Boyuna profil
- Hacim hesapları
- Artım hesapları tablosu
- Artım grafikleri

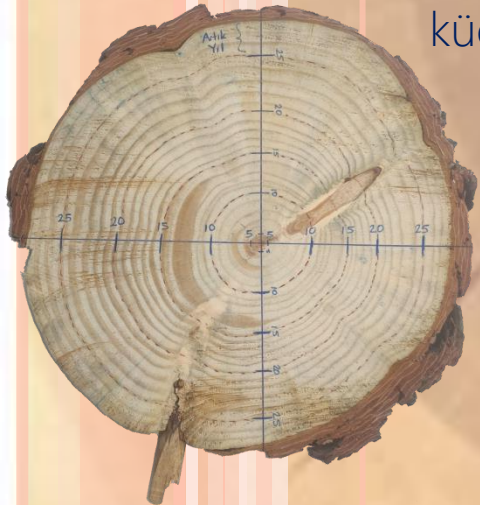

1. Arazi aşaması

- ✓ Tepe gelişimi iyi, baskı görmemiş, gövde yapısı düzgün bir ağaç örnek ağaç olarak seçilir
- ✓ Bu ağacın bulunduğu yerin meşcere tipi, bölme numarası ve diğer bilgiler gövde analizi veri girişi karnesine not edilir
- ✓ Gövde 0.30 m yükseklikten enine kesit alınacak şekilde uygun yerden kesilir
- ✓ Devrilen ağacın tüm dalları gövdeden ayrılır
- ✓ Ağacın boyu ölçülüp kayıt edilir
- ✓ 0.3 , 1.3 , 3.3 , 5.3 m ... şeklinde her 2 metrede bir **gövde eksenine dik** olacak şekilde 5 ile 7 cm genişliğinde enine kesitler alınır
- ✓ Alınan tüm enine kesitlerin bir yüzüne örnek ağaç numarası ve enine kesit yüksekliği yazılır

2. Ölçüm aşaması

- ✓ Her bir enine kesit en iyi sayılabilecek yerden, birbirine **dik** olarak ve **merkezden geçecek** şekilde iki doğru ile çizilir
- ✓ İlk ölçüm **0.30 m** yükseklikten alınan enine kesit üzerinde yapılır
- ✓ Çizilen doğrular üzerinde **tüm yönlerden** yıllık halkalar dikkatlice sayılır
- ✓ 0.30 m enine kesitindeki halka sayısına, arazide belirlenen ağacın 0.30 m yüksekliğe gelme yılı eklenerek ağacın yaşı belirlenir
- ✓ 100 ve üzeri yaştaki ağaçlarda **periyot uzunluğu** 10 yıl olarak, 100 yaşından daha küçük ağaçlarda periyot uzunluğu 5 yıl olarak alınır

- ✓ **Artık yıl** belirlenir
- ✓ Artık yıl kadar yıllık halka dışarıda bırakılarak **kabuktan merkeze** doğru periyotlara karşılık gelen yaşlar işaretlenir
- ✓ Tüm enine kesitlerdeki periyotlara karşılık gelen çaplar **mm cinsinden** ölçülerek ortalaması alınır ve gövde analizi veri girişi karnesine işlenir

Ağaç yaşı:

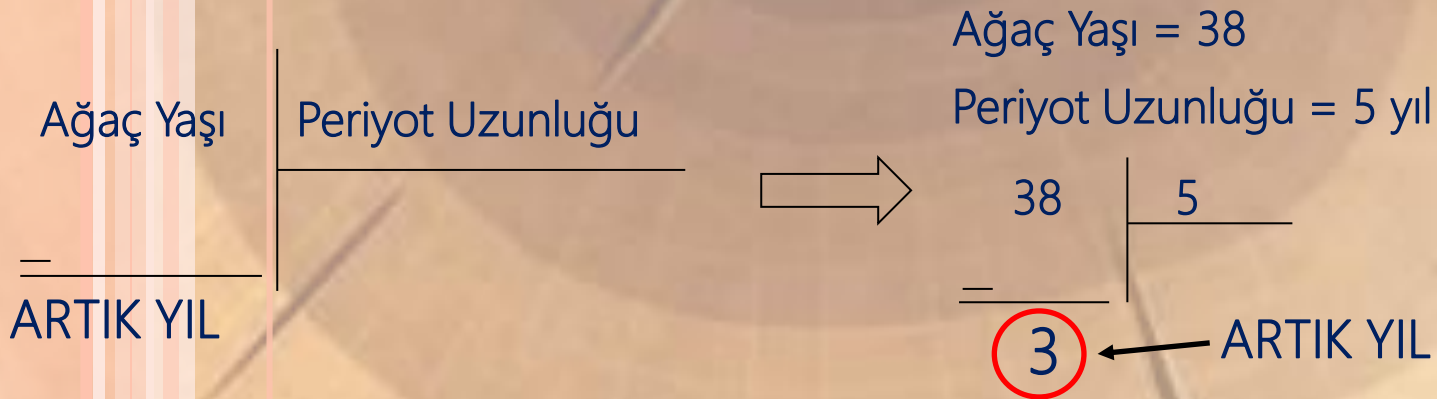
Yaş = 0.30 m yüksekliğine ulaşma süresi + 0.30 m'deki yıllık halka sayısı

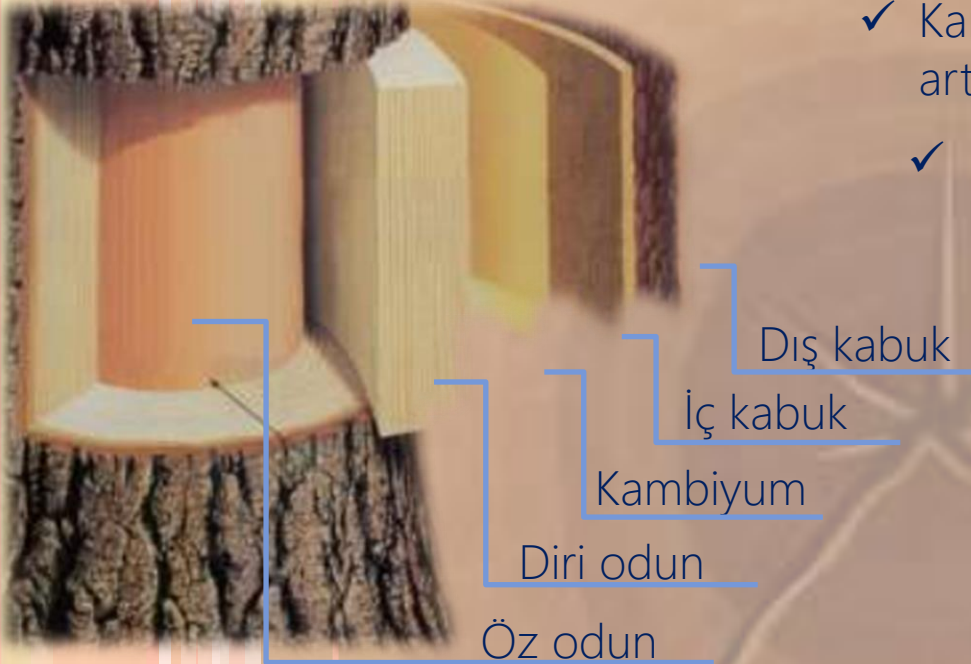
$$\text{Yaş} = 24 + 4 = 28 \text{ yıl}$$

Periyot Uzunluğu:

5, 10 ve 20 yıl

Artık Yıl:

- ✓ Kambiyum gövdede ve dallarda her yıl çap artımını sağlayan üreyimli bir tabakadır
- ✓ Kambiyumun içe doğru bölünmesiyle yıllık halkalar oluşur
- ✓ Kambiyumun dışa doğru bölünmesiyle canlı bir doku olan iç kabuk oluşur
- ✓ İç kabuğu oluşturan canlı hücrelerin ölmesiyle dış kabuk oluşur

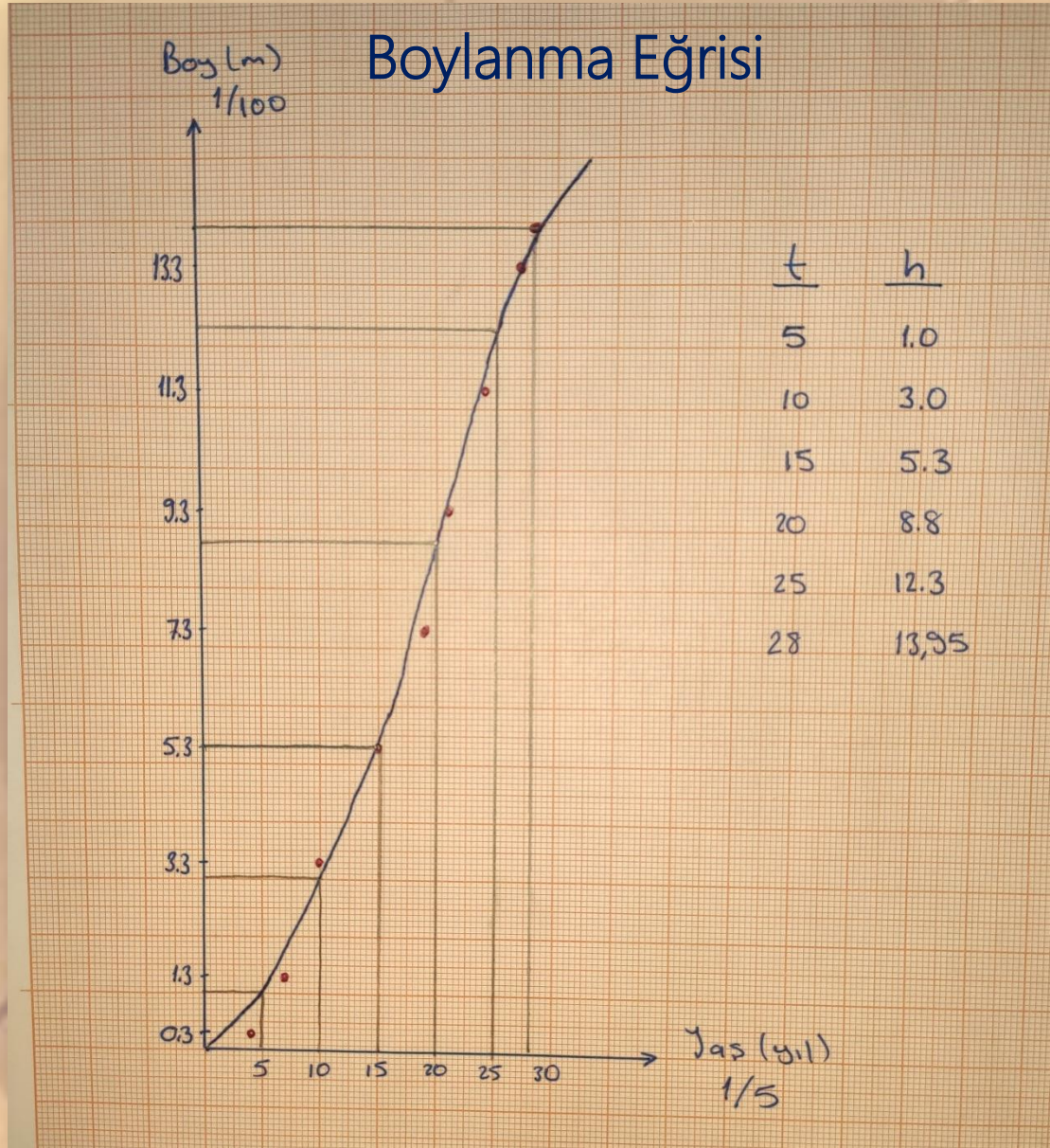

Bölge Müdürlüğü		Ağaç Boyu																
İşletme Müdürlüğü		Son Kesit Yüksekliği																
İşletme Şefliği		Ağacın Yaşı																
Bölme No		Ağaç Türü																
Meşcere Tipi																		
Örnek Alan No					Kesim Tarihi :													
Örnek Ağaç No					Ölçümü Yapan :													
Kesit No	Kesit Yüksekliği (m)	Kesitteki Yıllık Halka Sayısı	Ağacın Kesit Yüksekliğini Aldığı Yıl Sayısı	Yaşlarda Çaplar (mm)														
1																		
2																		
3																		
4																		
5																		
6																		
7																		
8																		
9																		
10																		
11																		
12																		
13																		
14																		
15																		
16																		
17																		
18																		

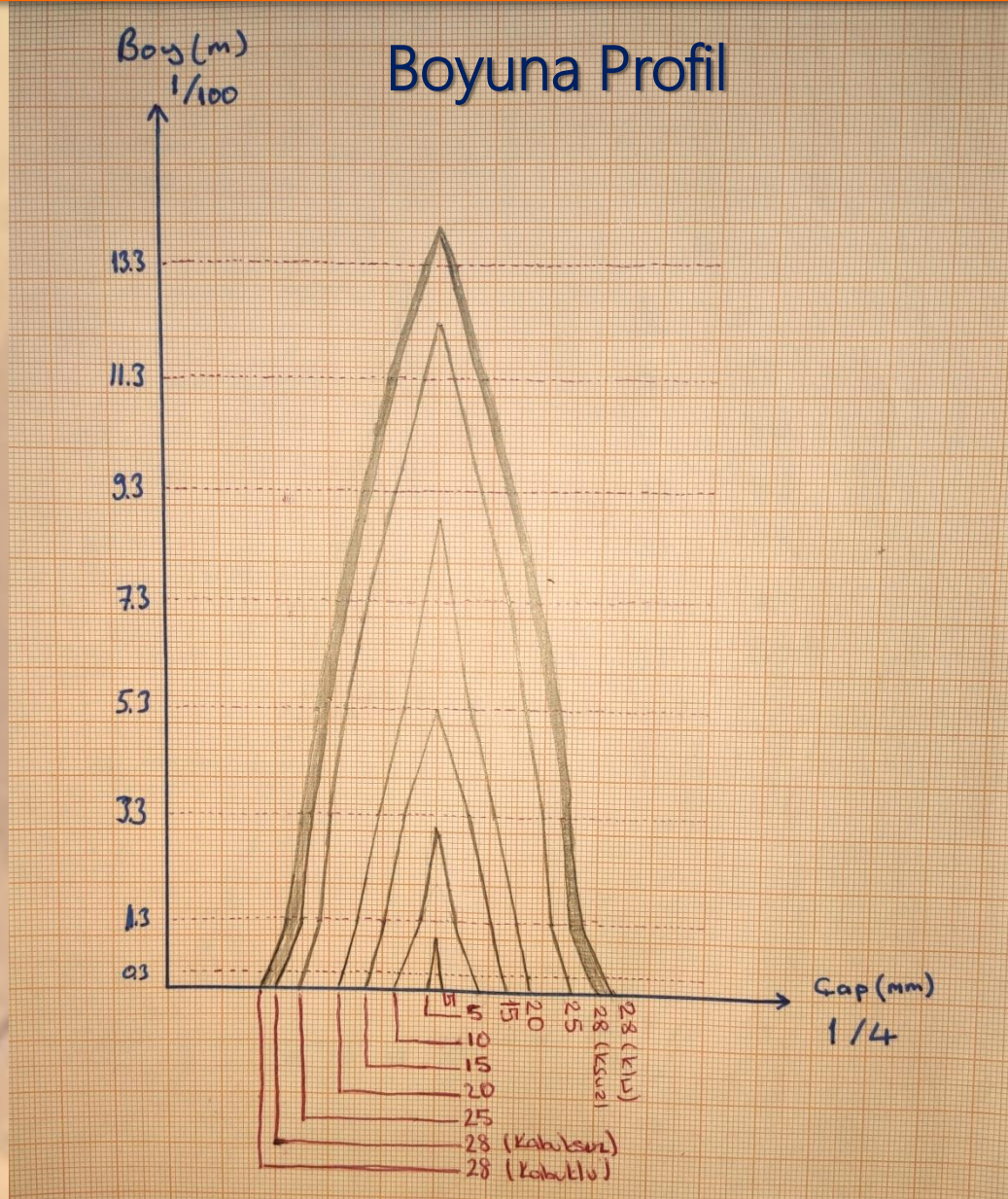
3. Büyüme ve artım ilişkilerinin ortaya konması

- ✓ Boylanma eğrisi
- ✓ Boyuna profil
- ✓ Hacim hesapları
- ✓ Artım hesapları tablosu
- ✓ Artım grafikleri

* Ölçek: 1/100 (boy) ve 1/5 (yaş)

Prof. Dr. Nuray MISIR

* Ölçek: 1/100 (boy) ve 1/4 (çap)

Hacim Hesapları

$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times d_{0.3}^2 \times 0.3$$

$$V_s = \frac{\pi}{4} \times (d_{1.3}^2 + d_{3.3}^2 + \dots) \times 2$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times d_{taban}^2 \times (\text{uç parça uzunluğu})$$

$$V_{toplam} = V_{dip} + V_s + V_{uç}$$

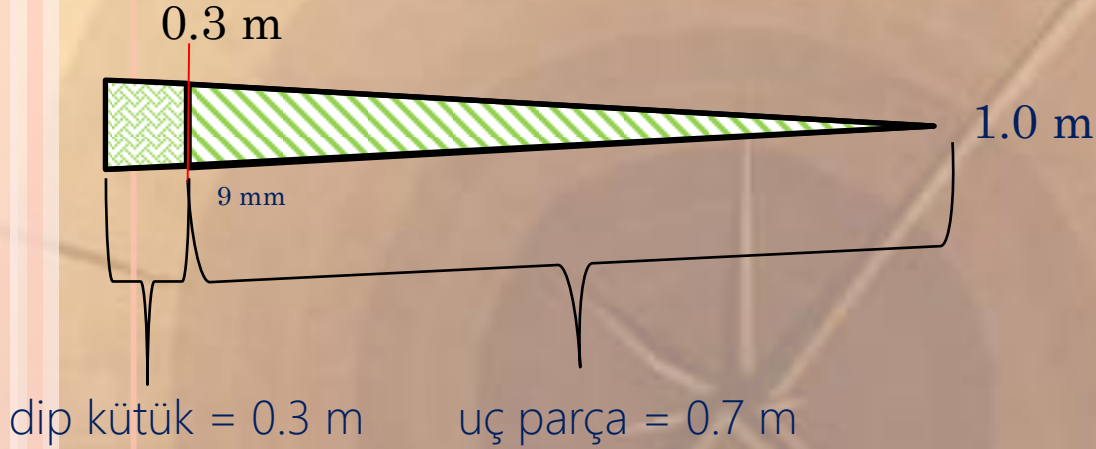
Şekil katsayısı :

$$f_{1.3} = \frac{V_g}{V_s} = \frac{V_g}{\frac{\pi}{4} \times d_{1.3}^2 \times h}$$

Hacim Artım Yüzdesi :

$$\% \Delta V = \frac{(V_s - V_b)}{(V_s + V_b)} \times \frac{200}{n}$$

V_5 için

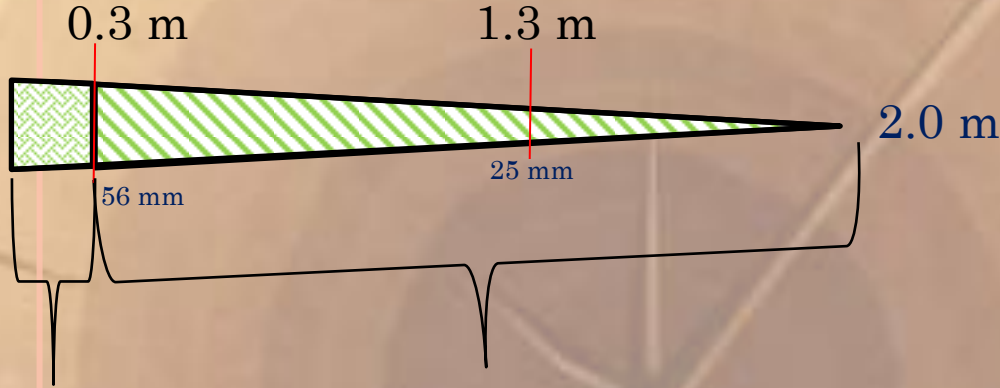

$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.009^2 \times 0.3 = 0.000019 \text{ m}^3$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times 0.009^2 \times 0.7 = 0.000015 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.00003 \text{ m}^3$$

V_{10} için

dip kütük = 0.3 m

uç parça = 1.7 m

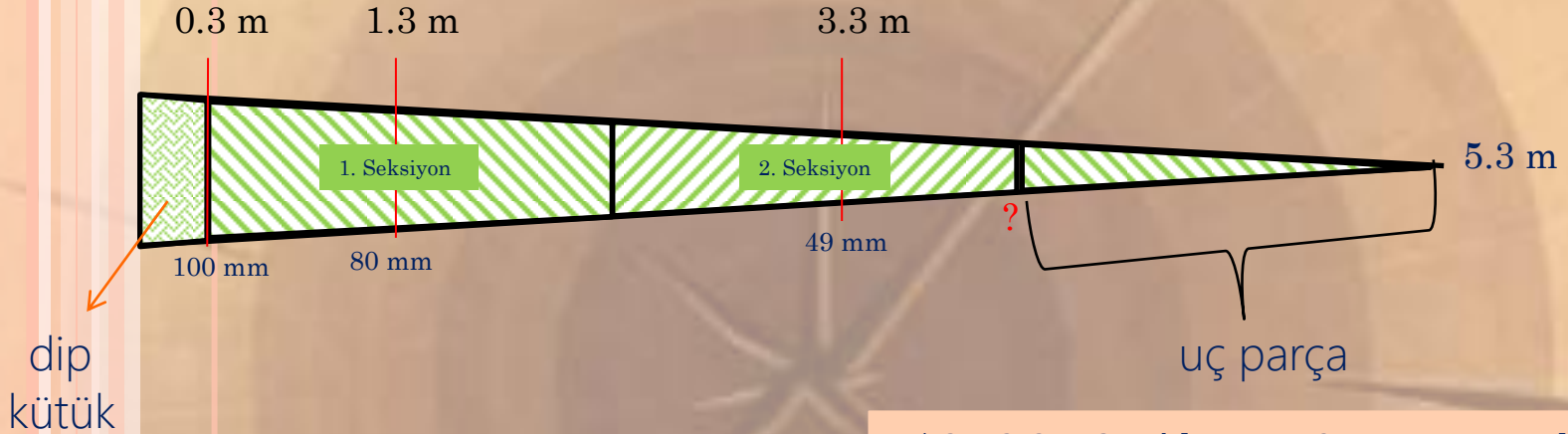
$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.056^2 \times 0.3 = 0.000739 \text{ m}^3$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times 0.056^2 \times 1.7 = 0.001395 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.002 \text{ m}^3$$

V_{15} için

5.3 - 3.3 = 2 m'de 49 mm çap azalıyorsa
4.3 - 3.3 = 1 m'de ne kadar azalır

$$\frac{1 \times 49}{2} = 24.5 \text{ mm azalır}$$

$$d_{4.3} = 49 - 24.5 = 24.5 \text{ mm}$$

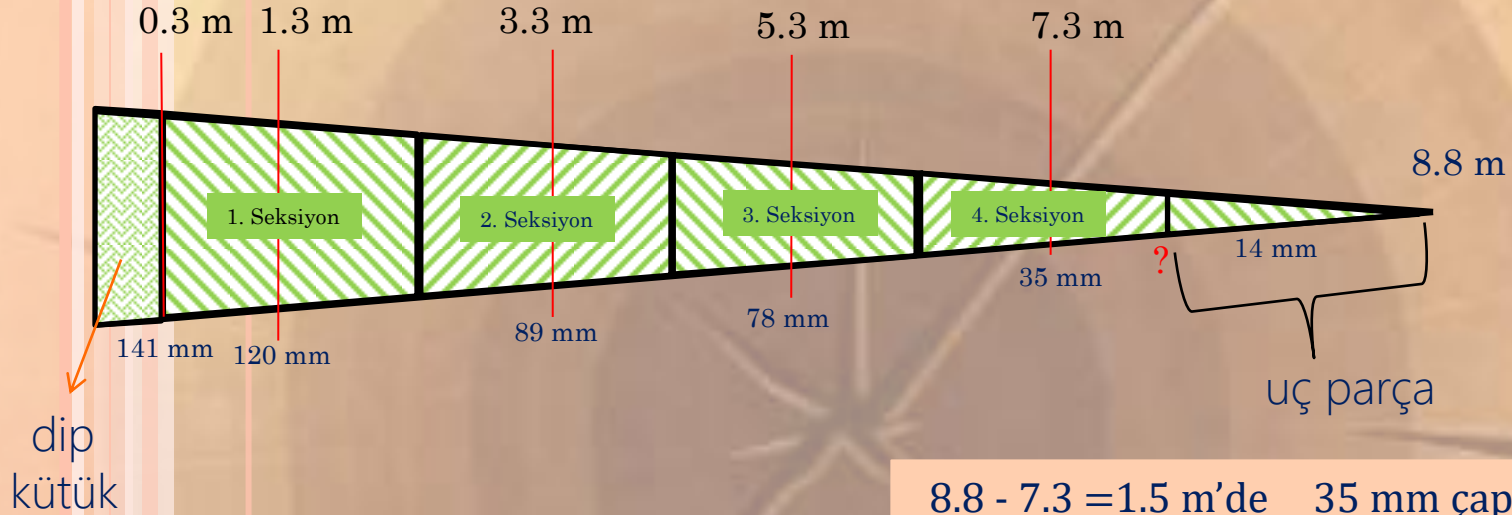
$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.1^2 \times 0.3 = 0.002355 \text{ m}^3$$

$$V_s = \frac{\pi}{4} \times (0.08^2 + 0.049^2) \times 2 = 0.013818 \text{ m}^3$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times 0.0245^2 \times 1 = 0.000157 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.016 \text{ m}^3$$

V_{20} için

8.8 - 7.3 = 1.5 m'de 35 mm çap azalıyorsa
8.3 - 7.3 = 1 m'de ne kadar azalır

$$\frac{1 \times 35}{1.5} = 23.3 \text{ mm azalır}$$

$$d_{8.3} = 35 - 23.3 = 11.7 \text{ mm}$$

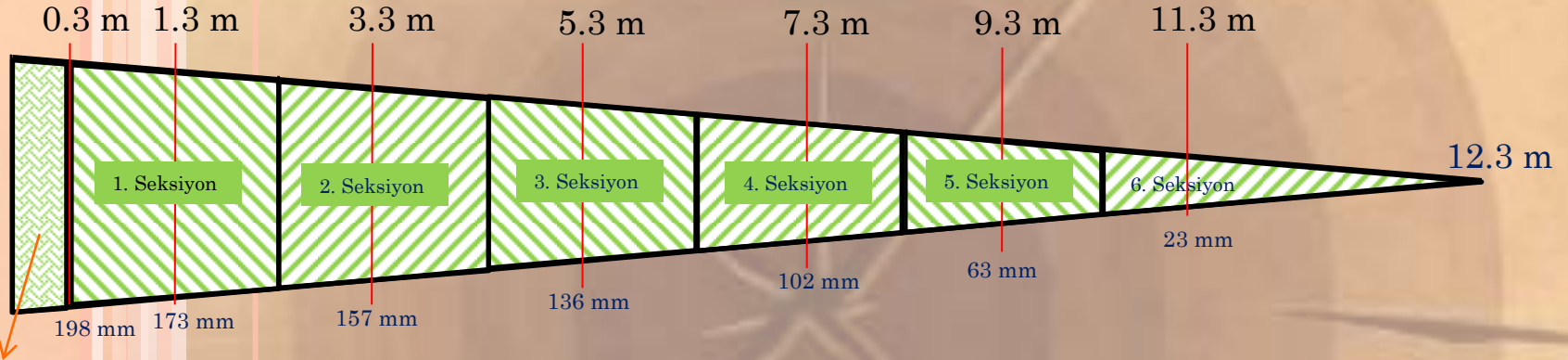
$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.141^2 \times 0.3 = 0.004682 \text{ m}^3$$

$$V_s = \frac{\pi}{4} \times (0.12^2 + 0.089^2 + 0.078^2 + 0.035^2) \times 2 = 0.046519 \text{ m}^3$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times 0.0117^2 \times 0.5 = 0.000018 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.051 \text{ m}^3$$

V_{25} için

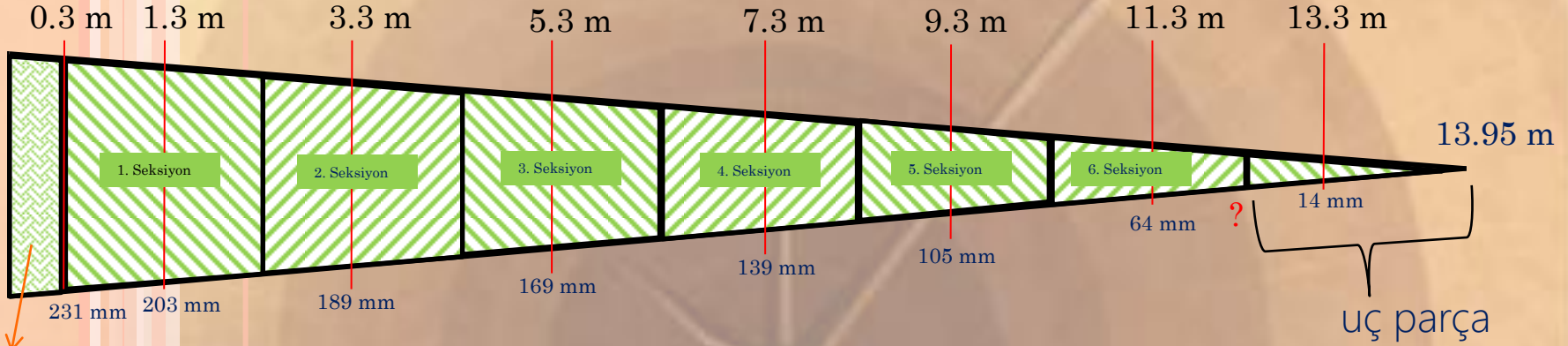

$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.198^2 \times 0.3 = 0.009233 \text{ m}^3$$

$$V_s = \frac{\pi}{4} \times (0.173^2 + 0.157^2 + 0.136^2 + 0.102^2 + 0.063^2 + 0.023^2) \times 2 = 0.138122 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.147 \text{ m}^3$$

V_{28} için

13.3 - 11.3 = 2 m'de 50 mm çap azalıyorsa
13.3 - 12.3 = 1 m'de ne kadar azalır

$$\frac{1 \times 50}{2} = 25 \text{ mm azalır}$$

$$d_{12.3} = 64 - 25 = 39 \text{ mm}$$

$$V_{dip} = \frac{\pi}{4} \times 0.231^2 \times 0.3 = 0.012567 \text{ m}^3$$

$$V_s = \frac{\pi}{4} \times (0.203^2 + 0.189^2 + 0.169^2 + 0.139^2 + 0.105^2 + 0.064^2) \times 2 = 0.219695 \text{ m}^3$$

$$V_{uç} = \frac{1}{3} \times \frac{\pi}{4} \times 0.039^2 \times 1.65 = 0.000657 \text{ m}^3$$

$$V_{toplam} = 0.233 \text{ m}^3$$

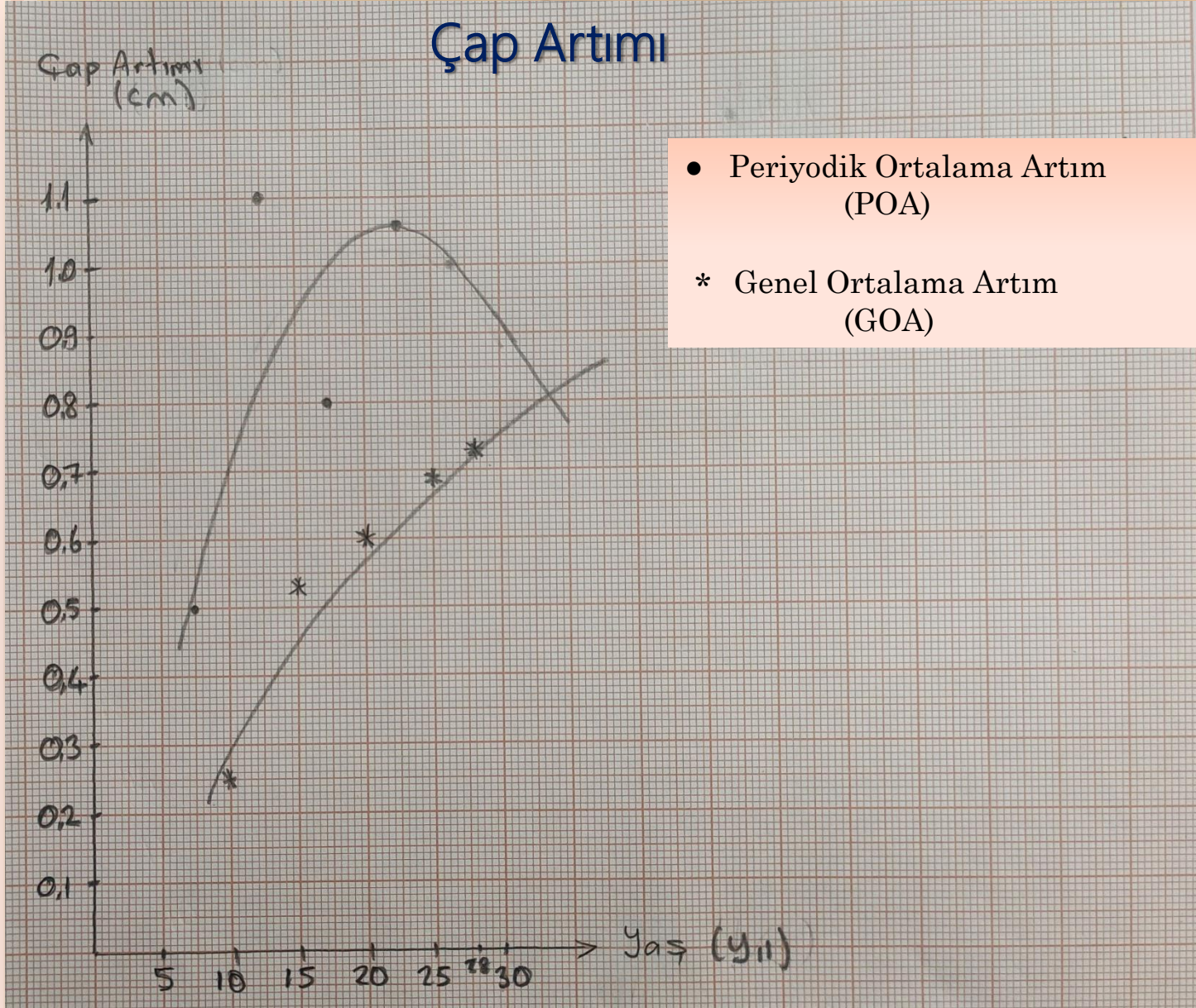
Artım Hesapları Tablosu

Bölme No : 210
Ağaç Türü : Çk
Bakı : Kuzey
Yükseklik : 1215
Boy (m) : 13.95
Son Kesit : 13.30
Yaş : 28

Kesim Tarihi : 26.10.2020

ARTIM HESAPLARI TABLOSU

Yaş	Çap	Boy	Göğüs Yüzeği	Hacim	Periyodik Artımlar				Periyodik Ortalama Artımlar				Genel Ortalama Artımlar				Hacim Artımı	Şekil Katsayısı
					Çap	Boy	Göğüs Yüzeği	Hacim	Çap	Boy	Göğüs Yüzeği	Hacim	Çap	Boy	Göğüs Yüzeği	Hacim		
					cm	m	cm ²	m ³	cm	m	cm ²	m ³	cm	m	cm ²	m ³		
5	-	1.0	-	0.00003	-	1	-	0.00003	-	0.2	-	0.00001	-	0.2	-	0.00001	40.0	-
					2.5	1	4.9	0.002	0.5	0.2	1	0.0004					38.8	
10	2.5	2.0	5	0.002									0.25	0.2	0.5	0.0002		-
					5.5	3.3	45.3	0.014	1.1	0.66	9.1	0.0028					31.1	
15	8.0	5.3	50	0.016									0.53	0.35	3.3	0.00107		0.60
					4.0	3.5	62.8	0.035	0.8	0.7	12.6	0.007					20.9	
20	12.0	8.8	113	0.051									0.60	0.44	5.7	0.00255		0.51
					5.3	3.5	121.9	0.096	1.06	0.7	24.4	0.0192					19.4	
25	17.3	12.3	234	0.147									0.69	0.49	9.4	0.0059		0.51
					3.0	1.7	88.6	0.086	1.0	0.57	29.5	0.0287					15.1	
28	20.3	14.0	324	0.233									0.73	0.5	11.6	0.0083		0.51

Boy Artımı

